

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/ksiazki/12796,Wojska-pograniczne-ZSRS-na-odcinku-z-Polska-w-swietle-materialow-wywiadu-II-Rzeczpospolitej>
02.05.2024, 13:30

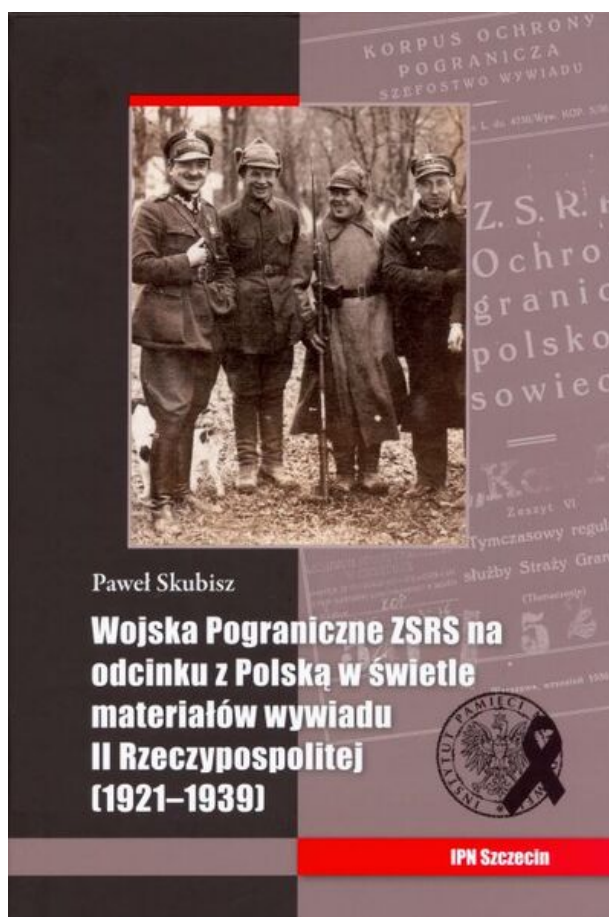
Wojska pograniczne ZSRS na odcinku z Polską w świetle materiałów wywiadu II Rzeczypospolitej (1921-1939)

Paweł Skubisz, *Wojska Pograniczne ZSRS na odcinku z Polską w świetle materiałów wywiadu II Rzeczypospolitej (1921-1939). Struktura i dyslokacja - Działalność wywiadowcza - Regulamin służby*, Szczecin 2010, s. 166

Nakład wyczerpany

W polskiej historiografii nie zaprezentowano dotychczas roli i miejsca Wojsk Pogranicznych ZSRS w strukturze sowieckiego aparatu bezpieczeństwa, nie omówiono organizacji wewnętrznej czy dyslokacji na poziomie niższym niż dowództwo Oddziału Wojsk Pogranicznych. Co więcej nie przedstawiono zasad funkcjonowania systemu ochrony granic Związku Sowieckiego, na który składały się działania natury administracyjnej, służba graniczna i wywiadowcza. Należy przy tym zauważyć, że tylko w wypadku tej ostatniej pojawiło się najwięcej informacji. Istnieje zatem wyraźna potrzeba dokonania chociaż wstępnej analizy funkcjonowania Wojsk Pogranicznych ZSRS, ich roli w destabilizacji granicy polsko-sowieckiej i sytuacji na Kresach Wschodnich.

Wśród powodów mających wpływ na przygotowanie niniejszej książki można wskazać jeszcze jeden. Wojska Pograniczne ZSRS stały się wzorem dla Wojsk Ochrony Pogranicza, utworzonych w Polsce po 1945 r. W tym wypadku nie tylko nazwa obu formacji wydaje się być zbieżna. Dzięki znacznej liczbie oficerów sowieckich Wojsk Pogranicznych ZSRS i Armii Czerwonej/Radzieckiej, z samym szefem Departamentu WOP płk. Gwidonem Czerwieńskim na czele, na grunt polski przeniesiono wzorce organizacyjne oraz system ochrony granic

stosowany w Związku Sowieckim. Podobnie jak za wschodnią granicą, WOP stał się jednym z filarów komunistycznego aparatu represji, którego rolą było nie tyle ochranianie państwa przed zagrożeniami zewnętrznymi, co raczej uniemożliwienie obywatelom Polski ucieczki na Zachód.

dr Paweł Skubisz

PLIKI DO POBRANIA

[Wojska pograniczne ZSRS na odcinku z Polską w świetle materiałów wywiadu II Rzeczypospolitej \(1921-1939\) \(PDF\) \(pdf, 6.39 MB\) 03.04.2023 13:39](#)

Gdzie kupić publikacje: